

Búcsú Nagy Gáspártól

Nagy Gáspár művének, kivált lírájának rendszeres olvasója, s most, e tőle való búcsú fájdalmas idején, ha legelőbb siratásra késztet is: megrendülten summázna egy kivételes pályát, annak példaadó stációit, nehezeket, fényeseket, a stációk ihlette alkotásokat – amelyek nagyjából nem csupán a szellem, a magyar (de mondanám jó okkal úgy, a közép-európai) irodalom példáivá fényesedtek, nemegyszer élesedtek. Két költeményről szokás Nagy Gáspár életpályájával kapcsolatban úgy szólni, „egy állandóan élesre állított életmű cezúrájának tekinthető”. Aki kellően ismeri Nagy Gáspár munkásságát, rég fölismerhette, valójában nincsen itt cezúráról szó. Ha igen, ha mégis: *A Fiú naplójából s az Öröknyár* keletkezése a maga idején nagyobb pillanat volt, mint csupán irodalom. Cezúrája, ha úgy tetszik, metaforája sokkal inkább egy folyamatnak, amely szellemi életünkben, nemzeti s a világhoz kötő küzdelmes kiteljesedésünkben (ismerjük be, félbemaradásainkban is) végbement. Nagy Gáspár mint költői s közéleti személyiség lehet magyar példája annak, amit a lengyel költő, Czesław Miłosz foglalt össze (Nagy Gáspár egyik nagy versének mottójává is tette): „Századunk tragédiái nemegyszer afféle tesztet jelentettek a költészet számára, melyek lehetővé tették, hogy fölmérhessük, mennyi valóságot bír el a költészet.” Nagy Gáspár magatartásának, lelkületével is napra nap erősödő, mind határozottabbá váló gondolkodásának: életének összefoglalása egyben ez a vélemény. S miért az emberi nem legszelídebb változatait tünteti ki a teremtő ennyi erővel s nemes konoksággal? A történelem időnként inkább kitérne ennek megválaszolása elől – a Teremtő ránk utalja a titok megfejtését.

Mi, élők, egy nagy ívű, példázatos életműre vagyunk rábízva. A Te alkotó példára, Gáspár. S töprengünk, mit adhattál volna még nekünk.

Nyugodj békében! ❖